

3. KONZULTACE - 22. 10. 2022

1. hodina

STYLISTIKA - SLOH

(učebnice strana 75 – 80)

- Styl (sloh) – specifický a jednotný způsob užití vybraných prostředků, kombinace prvků při výstavbě celku. Z řečtiny – rydlo (opracování materiálu do konečné a požadované podoby).
- Jazykový styl – způsob výstavby jazykového projevu (zpracování obsahu i formy – výběr, uspořádání a využití jazykových prostředků).

SLOHOTVORNÝ PROCES (s. 75)

- Přípravná fáze (invence)
- Uspořádání materiálu (kompozice)
- Jazykové vyjádření (stylizace)
- Úprava (korektura)
- Konečné pronesení, napsání, zveřejnění (finalizace)

SLOHOTVORNÍ ČINITELÉ (s. 75)

- Subjektivní – pohlaví, věk, odbornost, schopnosti výrazu, individuální styl
- Objektivní – funkce projevu, situace, časový prostor, kontakt, dialog, monolog, prostředí, mluvené, písemné...

STYL PROJEVŮ MLUVENÝCH A PÍSEMŇÝCH (s. 76)

- Mluvený projev
  - přímý kontakt, nepřímý kontakt
  - připravenosti i nepřipravenost, možnost reakce
  - využití různých jazykových vrstev
  - nonverbální prvky
- Písemný projev
  - Připravený, tištěný, veřejný
  - Nepřímý kontakt
  - Stylově neutrální, knižní
  - Přehlednost, grafické členění
  - Možnost vrátit se k textu

STYLOVÉ ROZVRSTVENÍ JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ (s. 77)

- Prostředky stylové bezpříznakové (neutrální)
- Prostředky stylové příznakové (zabarvené)
- Stylistické využití synonym – oživení, obohacení (v reportáži, publicistice, v uměleckém textu)

FUNKČNÍ STYLY (s. 77)

- Prostě sdělovací (hovorový)
  - Prosté informace, běžná komunikace, soukromý projev
  - Běžná slovní zásoba
  - **Slohové útvary – oznámení, zpráva, jednoduchý popis, prosté vypravování**
- Odborný styl
  - Věcná komunikace, bez emocí
  - Vědecký, prakticky odborný, popularizační
  - Odborné termíny, spisovný jazyk
  - Větná stavba – souvětí o 2 – 3 větách, bohatší stavba, rozvití vět
  - **Slohové útvary – výkladové, úvahové, popisné – výklad, popis, referát, posudek, recenze, charakteristika, návod, přednáška)**
- Administrativní styl (úřední, jednací)
  - Styl informativní, věcné komunikace
  - Přesné, často stereotypní vyjadřování
  - Spisovná čeština, neutrální, ustálené formulace, obraty
  - **Slohové útvary – oznamovací (zpráva, hlášení, oznámení, objednávka, výkaz), dokumentární (zápis, usnesení, protokol, smlouva, potvrzení), heslové (průvodka, poukázka, dotazník, vysvědčení, dodací list, formuláře), úřední dopis, žádost, životopis, charakteristika, posudek.**
- Publicistický styl
  - Styl novin, časopisů, hromadných sdělovacích prostředků
  - Věcná komunikace, informovat i poučit.
  - Jazyk spisovný – knižní i hovorový
    - Pестrost jazykových prostředků od odborných po abstraktní, zkratky, expresivní vyjádření.
  - Větná stavba – schematická, pestrost
  - Ustálené prostředky – struktura novin (úvodník, fejeton, glosa...)
  - Slovní zásoba – pestrost:
    - neutrální i expresivní, metaforické pojmenování nepřímá pojmenování, zbarvená slovní zásoba.
  - **Slohové útvary – informační (zpráva, oznámení, inzerát, referát, komuniké), analytické, úvahové (úvodník, komentář, zamyšlení, polemika, kritika, rozbor, recenze, posudek...), beletristické, umělecké (fejeton, sloupek, kurzíva, glosa, beseda, reportáž, črta, soudnička), interview.**
- Umělecký styl
  - Esteticky sdělná funkce, citový prožitek, působení na rozum, cit a fantazii čtenáře.
  - Emocionálnost, subjektivnost, mnohoznačnost
  - Spisovný jazyk, ale také zbarvený (nářečí, obecná čeština, slang, argot), metafory, figury, synonymní výrazy...
  - **Slohové útvary – vypravování, báseň, epos, elegie, píseň, povídka, novela, román, pohádka, báje, bajka, mýtus, činohra, tragédie, komedie.**

SLOHOVÉ POSTUPY (s. 79)

- Způsob podání, zpracování tématu (pojetí tématu, rozvedení, výběr, uspořádání jazykových prostředků).
- U jednoho tématu lze použít různé postupy.

Druhy postupů:

- Informační - fakta
- Vyprávěcí – děj, událost, příběh
- Popisný – vystižení vnějších znaků (postup od celku k části, nejznámější k nejméně známé, zleva doprava, shora dolů...)
- Charakterizační - – vystižení vnitřních znaků osoby přímo nebo nepřímo
- Výkladový – podstata jevu (znaky, souvislosti, příčinné jevy)
- Úvahový – názory autora, zamyšlení, logické závěry

SLOHOVÉ ÚTVARY (s. 80)

- Konkrétní, vyhraněný typ jazykového projevu, který je uspořádán podle přesných konkrétních pravidel a má své charakteristické rysy.
- Přehled – viz tabulka na str. 80 (164):
  - zpráva, oznámení, pozvánka, inzerát
  - referát
  - dopis - úřední, žádost, objednávka, životopis, posudek
  - reportáž, fejeton, zpráva, článek, komentář, interview
  - popis -prostý, odborný, PPP, návod
  - výklad
  - líčení, charakteristika
  - úvaha, esej, kritika, recenze
  - vypravování
  - drama, báseň